

A young girl with light hair and eyes is the central focus, looking directly at the camera with a serious expression. She is holding a reindeer skull and its antlers in front of her face, with her hands raised to the top of the antlers. The scene is dimly lit, with a strong light source from the left creating a dramatic, high-contrast effect and casting shadows. The background is dark and filled with a misty, smoky atmosphere.

OLIVIER **TRUC**

**Veertig dagen
zonder schaduw**

**'Een ijzige poolthriller (...), even origineel
als duister.'** – *Livres Hebdo*

SIGNATUUR **NOIR**

Over het boek

Kautokeino, Centraal Lapland, 10 januari. Een poolavond, ijzige kou. Morgen verschijnt de zon weer, die veertig dagen lang verdwenen was in de poolnacht.

Een waardevolle sjamanentrommel die tientallen jaren geleden verduisterd werd, komt eindelijk terug naar de plek waar hij hoort. Net voordat hij geëxposeerd zal worden, wordt hij gestolen. De verdenkingen gaan van de protestantse fundamentalisten tot de Samische separatisten. De dood van een rendierhouder maakt de zaken er niet eenvoudiger op.

De Lap Klemet en zijn jonge teamgenoot Nina, die vers van de politie-academie komt, zijn van de rendierpolitie en storten zich in een veront-rustend onderzoek. Maar in Kautokeino houdt men niet van onrust. Ze worden teruggestuurd naar de toendra, om de eeuwige vetes tussen rendierhouders te sussen.

Een boeiende thriller, in de sfeer van *Fargo*.

De pers over het boek

‘Opvallende en indrukwekkende thriller tegen de achtergrond van de poolnacht, oude religieuze tradities en de bittere rivaliteit tussen rendierhouders.’ – *Télérama*

‘Een krachtige stijl en een ijzersterke plot tot aan het schitterende einde.’ – *Lire*

‘Er zit een zweem van schatgraven in deze bijzonder goede roman die je niet weg kunt leggen.’ – *Madame Figaro*

‘Een sterke Franse thriller die de clichés over Lapland aan stukken slaat.’ – *Le Figaro Littéraire*

‘Deze fascinerende thriller die zich afspeelt in het noorden van Noorwegen laat je huiveren en geeft je de gelegenheid om een mysterieus land te ontdekken; het land van de Sami.’ – *La Repubblica*

Over de auteur

Olivier Truc (Frankrijk, 1964) woont al twintig jaar in Zweden en werkt er al jaren als journalist; eerst voor *Libération*, nu voor *Le Monde* en *Le Point*. Als specialist van de Baltische staten maakt hij ook documentaires voor radio en televisie. Hij schreef eerder *L’imposteur*, over een Fransman die uit de goelag ontsnapt. Dit is zijn eerste roman, waar hij o.a. de prestigieuze Prix des Lecteurs Quai du Polar mee won, de grootste Franse prijs voor misdaadromans.

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl

Olivier Truc

Veertig dagen zonder schaduw

Vertaald door Martine Woudt

SIGNATUUR

2014

© Éditions Métailié, Paris, 2012
Published by agreement with Hedlund Agency
Oorspronkelijke titel: Le dernier Lapon
Oorspronkelijk verschenen bij Éditions Métailié
Vertaald uit het Frans door Martine Woudt
© 2014 Uitgeverij Signatuur, Utrecht en Martine Woudt
Alle rechten voorbehouden.

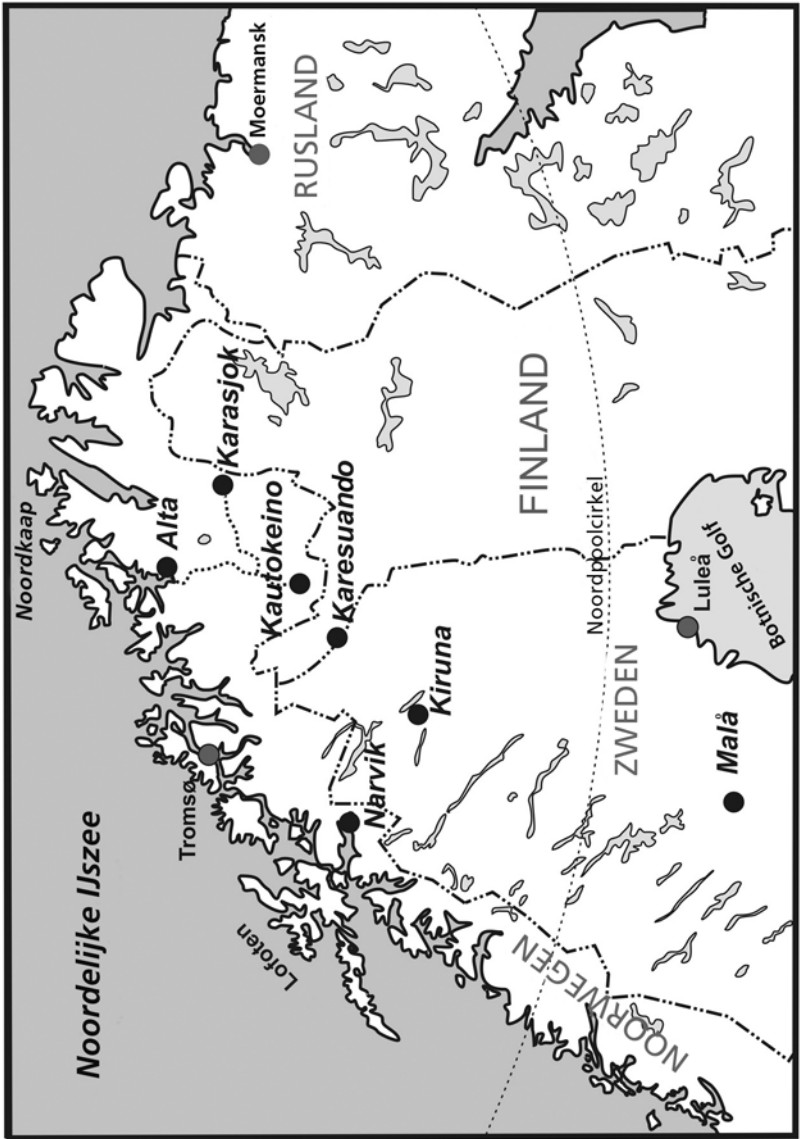
Omslagontwerp: Wil Immink Design, naar het ontwerp van de Spaanse
uitgave bij Planeta España
Omslagbeeld: Stephen Carroll/ Trevillion Images
Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN paperback 978 90 5672 476 4
ISBN e-book 978 90 449 6981 8
NUR 305

Eerste druk, april 2014
Tweede druk, e-book, april 2014

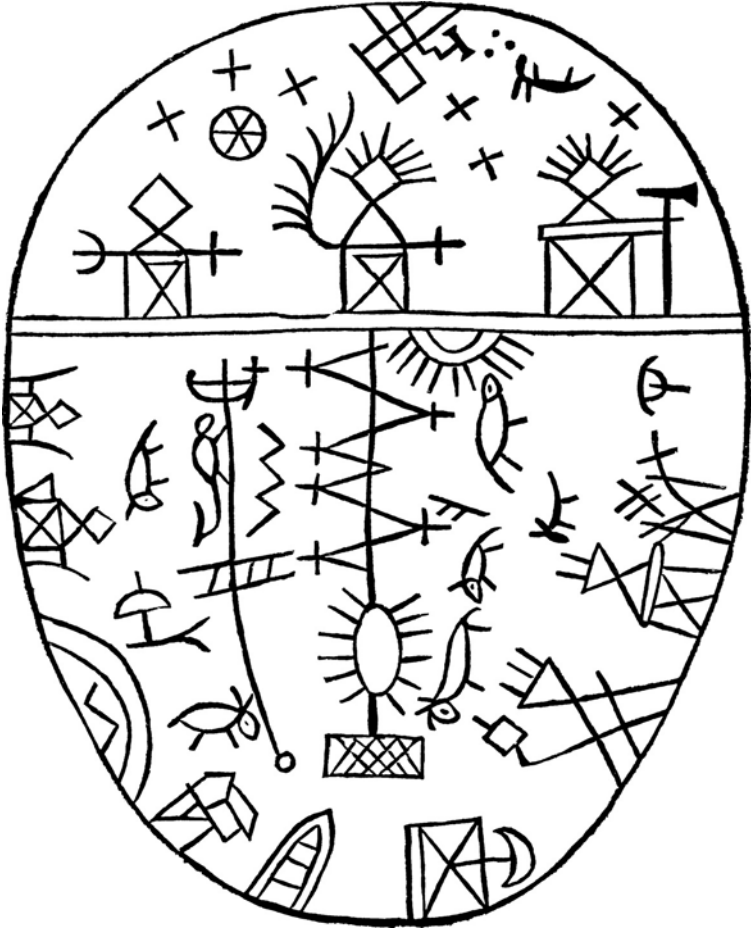
Deze vertaling kwam mede tot stand dankzij een subsidie van het Centre
national du livre

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Lapland

Bron: J.-P. Métaillié en het laboratorium Géode van de universiteit Toulouse-Le Mirail

Afbeelding van een Samitrommel
Bron: Christopher Forster en Ter Gjerde

1693

Centraal-Lapland

Aslak struikelde. Een teken van vermoeidheid. Gewoonlijk stapte hij nooit mis. De oude man had zijn pakket niet losgelaten. Hij maakte een buiteling. De schok werd opgevangen door de dikke laag heide. Een lemming schoot weg. Aslak kwam weer overeind. Met een snelle blik achterom schatte hij hoe ver zijn achtervolgers nog waren. Het geblaf kwam dichterbij. Veel tijd had hij niet meer. Zwijgend begon hij weer te rennen. Zijn gegroefde gezicht en uitstekende jukbeenderen gaven hem een mystiek voorkomen. Zijn ogen fonkelden. Vanzelf vonden zijn voeten het spoor terug. Zijn lichaam splitste zich. Hij glimlachte en ademde sneller, zodat hij licht en draaiërig in zijn hoofd werd, maar zijn blik bleef scherp en zijn tred onfeilbaar. Hij wist dat hij niet meer zou vallen. Hij wist ook dat hij deze bedrieglijk zachte nacht niet zou overleven. Ze volgden hem al te lang. Er zou een einde aan komen. Geen detail van zijn omgeving ontging hem: de glooiende hoogvlakte, de zich verplaatsende stenen, de sierlijke oever van het meer met de vorm van een berenkop, de kale, zacht oplopende bergen in de verte, waar hij dommelende rendieren kon zien staan. Een stromende bergbeek. Nauwelijks hijgend hield hij halt. Hier. Hij keek goed om zich heen. Naar de stromende bergbeek die in het meer uitmondde, naar de rendiersporen die oostwaarts de bergen in liepen, daar waar het licht van de komende zon het begin van zijn laatste dag aankondigde. Hij bleef ernstig, klemde zijn pakket tegen zich aan. In een hoek van het meer rees een eilandje op. Hij liep dichterbij en sneed met zijn mes takken van de dwergberken af. Het eilandje was bedekt met heide en heesters. Het geblaf naderde. Hij trok zijn schoenen uit en gooide de takken in het water, om te voorkomen dat zijn sporen in het slijk

zouden achterblijven. Zo waadde hij naar de rots, hij klom erop, tilde de hei omhoog en verstopte zijn pakket. Daarna maakte hij rechtsomkeert en zette zijn tocht voort. Hij was niet bang meer. De honden renden nog steeds. Dichterbij. Weldra zouden de mannen achter de heuveltop verschijnen. Aslak keek nog één keer goed naar het meer, de beek, de hoogvlakte en het eilandje. De oranjepaarse gloed van de zon marmerde de wolken. Hij rende, maar hij voelde dat zijn stappen hem niet meer droegen. Al snel werd hij ingehaald door de honden, die grommend om hem heen liepen zonder hem aan te raken. Hij bewoog niet meer. Het was voorbij. Daar waren de mannen, buiten adem, met uitpuilende ogen. Ze zweetten en stonken. Maar hun blik was ook vol angst. Hun kielen waren gescheurd, hun beenbekleding was doorweekt en ze leunden op stokken. Ze wachtten. Een van hen kwam dichterbij. De oude Sami keek hem aan. Hij wist het. Hij had het begrepen. Hij had het al eerder gezien. De man vermeed de blik van de Sami en liep achter hem langs.

De harde klap die zijn wang openreet en zijn kaak brak benam de oude man de adem. Onmiddellijk gutste het bloed eruit. Hij viel op zijn knieën. Een tweede stokslag dreigde. De Sami wankelde, geschokt, ook al had hij geprobeerd zijn lichaam erop voor te bereiden. Een magere man kwam naar voren. De ander maakte zijn gebaar niet af en liet zijn stok rusten. Hij stapte naar achteren en bleef daar staan. De magere man ging in het zwart gekleed. Hij wierp een kille blik op Aslak en vervolgens op de man met de stok, die met neergeslagen ogen nog een paar stappen terug deed.

‘Fouilleer hem.’

Er kwamen twee mannen naar voren, blij dat de stilte was verbroken. Ze trokken met geweld zijn jas uit.

‘Schiet op, duivelse barbaar, geen verzet.’

Aslak zweeg. Hij verzette zich niet. Maar die kerels waren bang. De pijn overmande hem. Het bloed vloeide. De mannen trokken aan hem, dwongen hem zijn broek van rendierhuid omlaag te trekken, rukten zijn beenbekleding af, en zijn muts met vier punten, die een van hen wegwierp na er eerst op te hebben gespuwd. De ander pakte zijn mes van rendiergewei en berkenhout af.

‘Waar heb je hem verstopt?’

De wind blies nu over de toendra. Dat deed hem goed.

‘Waar, duivelsdienaar?’ schreeuwde de man in het zwart, zo dreigend dat zelfs degenen die bij hem hoorden een stap terugdeinsden.

De man in het zwart begon in stilte te bidden. De wind was gaan liggen. De eerste muggen kwamen tevoorschijn. De zon leunde nu op het gebergte. Het pijnlijke hoofd van de Sami knikte. Hij voelde nauwelijks de klap toen de stok zijn slaap half ontvelde.

Hij werd wakker van de pijn. Een haast onverdraaglijke pijn. Alsof zijn hoofd uit elkaar was geknald. De zon stond hoog. Rondom zich rook hij de stank. Mannen, vrouwen en kinderen stonden over hem heen gebogen. Ze waren tandeloos, droegen lompen en keken grimmig. Ze stonken naar angst en onwetendheid. Hij lag op de grond. Vliegen waren in plaats van de muggen gekomen. Ze verdrongen elkaar op zijn gapende wonden.

De man in het zwart kwam naar voren, de kleine menigte week uiteen. Dominee Noraeus posteerde zich voor hem.

‘Waar is hij?’

Aslak voelde zich koortsig. Zijn kiel, doordrenkt met bloed, plakte en de geur ervan bedwelmde hem. Een vrouw spuugde op hem. Kinderen lachten. De Sami dacht aan zijn zieke zoon, die hij had proberen te redden door de Samigoden aan te roepen. De dominee gaf het dichtstbijzijnde kind een klap.

‘Waar heb je hem gestopt?’ schreeuwde hij. De kinderen verschoelen zich achter hun moeders.

Een man in een helderblauw jasje liep naar hen toe en fluisterde de dominee iets in het oor. Die vertrok geen spier. Daarna gaf hij een knikje. De man in het blauw wees naar de Sami, en twee andere mannen grepen hem onder zijn armen. De Sami slaakte een kreet. Zijn blik werd wazig van de pijn. De mannen sleepten hem naar het lage houten huis dat dienstdeed voor alle dorpsactiviteiten.

‘Kijk naar deze weerzinwekkende beeldjes,’ beet de lutherse predikant hem toe. ‘Herken je die?’

Aslak had moeite met ademen. Het leek alsof zijn schedel op het punt stond uit elkaar te barsten. De warmte nam toe. De vliegen bezorgden hem een ondraaglijke jeuk. Zijn opengereten wang leek te krioelen van leven. In het zaaltje, waar de hitte verstikkend werd, verdrongen de dorpsbewoners zich.

‘Dat varken zit al vol wormen,’ grijnsde een van de mannen vol afkeer. Hij spuugde op hem. De fluim raakte Aslak als een dolksteek.

‘Genoeg!’ brulde de dominee. ‘Je wordt berecht, Lap!’ schreeuwde hij weer, terwijl hij op de dikke tafel van boomstammetjes sloeg om het gepeupel tot zwijgen te brengen. Hij had genoeg van deze mensen. Hij wilde maar één ding: snel terug naar Uppsala.

‘Stilte allemaal! Eert uw Heer en uw koning.’

Zijn grimmige blik gleed weer naar de beeldjes van de Samigoden en naar de afbeelding van Thor.

‘Lap, hebben die beeldjes je ook maar iets goeds gebracht?’

Aslak hield zijn ogen half dicht. Hij zag de meren uit zijn jeugd voor zich, de bergen waar ze zo vaak hadden rondgezworven, de dikke toendra waar hij zo graag in wegdook, de dwergberken waarvan hij het hout had leren snijden.

‘Lap!’

Aslak hield zijn ogen gesloten. Hij maakte een lichte beweging.

‘Ze hebben genezing gebracht,’ fluisterde hij reutelend. ‘Beter dan jouw God.’

In de zaal klonk gemompel.

‘Stilte!’ brulde de dominee. ‘Waar is je verstopplaats? Waar is die, zeg het als je niet op de brandstapel terecht wilt komen, vervloekte. Spreek, man, spreek dan toch!’

‘Op het vuur, op het vuur!’ schreeuwde een vrouw met een dreumes aan haar slappe, blanke borst.

De andere vrouwen namen het over: ‘Op het vuur, verbrand hem!’

‘Stilte, stilte!’

‘Op de brandstapel, die Lap, op de brandstapel. Naar de hel met hem.’

De dominee zweette, hij wilde dat er een einde aan kwam. De stank, de nabijheid van die donkere duivel met zijn bebloede gezicht en van deze achterlijke, lelijke boeren werden onverdraaglijk. God stelde hem op de proef. Hij zou niet nalaten zijn bisschop in Uppsala er nog eens op te wijzen dat hij de Heer vol ijver had gediend in deze ongerepte streken in Lapland, terwijl geen enkele predikant erheen wilde. Maar nu was het genoeg.

‘Lap,’ riep hij luid en met opgeheven vinger om stilte af te dwingen, ‘je hebt een zondig leven geleefd, eigenwijs in je heidense bijgeloof.’

Het was stil geworden, maar de spanning was om te snijden. De dominee trok een dikke, met miniaturen verluchte bijbel naar zich toe. Met zijn vinger priemde hij naar de beschuldigende woorden.

‘Wie aan andere goden offers brengt, moet onder de ban worden geplaatst!’ schreeuwde hij opeens, met een donderende grafstem waar de mensen van schrokken.

Een dikke boerin met een rood aangelopen gezicht slaakte een zucht en viel flauw, bevangen door de hitte. Op de grond kroop Aslak in elkaar.

‘Deze profet of fantast moet sterven, want hij heeft de verloochening van Jahweh uw God gepredikt.’

De mannen en vrouwen knielden en prevelden gebeden, de kinderen rolden angstig met hun ogen, de aangewakkerde wind voerde warme, drukkende lucht aan.

De dominee zweeg. Buiten blaften honden. Toen werden die ook stil. Het enige wat bleef was de stank in de gemeenschapszaal.

‘Het vonnis is bekrachtigd door de koninklijke rechtbank van Stockholm. Lap, moge het goddelijke en het koninklijke recht zeegevieren.’

Twee smerige mannen grepen Aslak beet en droegen hem zonder pardon naar buiten. De brandstapel was al opgebouwd, tussen de oever van het meer en het tiental houten huizen waar het dorp uit bestond.

Aslak werd stevig vastgebonden aan de paal, die ze via de rivier van de kust hadden moeten laten komen, want in de streek was geen boom te vinden die geschikt was voor dit soort terechtstellingen. De dominee stond er onbewogen naast, belaagd door de muggen.

De dorpelingen zagen niet dat beneden een jongen aan kwam varen, in een boot vol huiden om te ruilen. Toen hij zag wat er gebeurde begreep hij dadelijk welk drama zich daar voltrok en bleef hij verstijfd zitten. Hij kende de man op de brandstapel. Die hoorde bij een naburige clan.

Een boer had de brandstapel al aangestoken. De takken vatten snel vlam. Aslak begon te kermen. Hij probeerde uit alle macht zijn nog goede oog open te krijgen.

Voor zich zag hij het meer, de heuvel. Hij ontwaarde de gestalte

van de jonge Sami, die verlamd leek. De vlammen begonnen aan hem te likken.

‘Hij heeft anderen gered, laat hij zichzelf dan ook maar redden!’ hoorde een man met één oog en één hand.

De dominee sloeg hem.

‘Geen lastertaal!’ brulde hij, en hij verkocht hem nog een lel. De man beschermde zijn hoofd met zijn enige hand en rende ervandoor.

‘Lap, Lap, je zult branden in de hel,’ riep hij al vluchtend. ‘Vervloekt, vervloekt.’

Een kind begon te huilen.

Toen schreeuwde de Sami opeens. Gegrepen door de vlammen ijelde en tierde hij, met een onmenselijk, smartelijk gebrul, een schreeuw die de schreeuw was van een man die geen man meer was. De schreeuw ging over in een afschuwelijk laag gebrom, tot hij een frequentie leek te vinden die de pijn oversteeg, alsof zijn stem van dimensie veranderde. Er klonk een onverwacht soort harmonie uit op, vol pijn, maar heel duidelijk voor wie de kwelling eruit kon filteren.

‘Die vervloekte, hij zingt tot zijn goden!’ riep een bange dorpeling met zijn handen voor zijn oren. De dominee bleef onverstaanbaar staan. Hij probeerde de blik van de Sami te vangen, alsof die hem door de vlammen heen zou onthullen waar hij had verstopt wat hij was komen zoeken.

Aslaks schreeuw deed de jonge Sami in zijn boot verstijven. Gebiologeerd en angstig herkende hij de keelstem van een Samilied. Hij was de enige hier die de woorden kon verstaan. Het smartelijke lied vanuit de keel voerde hem mee buiten deze wereld. De joik werd steeds hakerlijger en sneller. De tot het hellevuur veroordeelde Sami wilde in een laatste opleving overdragen wat hij moest overdragen.

Toen zweeg de stem. Het werd stil. Ook de jonge Sami bleef zwijgen. Hij had rechtsomkeert gemaakt en voer weg, het gereutel van de stervende nog in zijn oren. Het was zo bloedstollend geweest dat hij door een zekerheid was bevangen. Hij wist wat hij moest doen. En wat na hem zijn zoon moest doen. En de zoon van zijn zoon.

1

Maandag 10 januari
Poolnacht

9.30 uur, Centraal-Lapland

Het was de bijzonderste dag van het jaar, de dag die alle hoop van de mensheid in zich droeg. Morgen kwam de zon weer op. Beroofd van deze levensbron waren de mannen en vrouwen van de vidda noodgedwongen al veertig dagen lang aan het overleven.

Klemet, politieman en rationeel, ja, rationeel omdat hij immers politieman was, zag er het ongrijpbare teken van een erfzonde in. Want waarom moesten de mensen anders zo lijden? Veertig dagen zonder een schaduw te werpen, gereduceerd tot grondniveau, als kruipende insecten.

En als de zon zich morgen nu eens niet liet zien? Maar Klemet was rationeel. Omdat hij immers politieman was. De zon zou weer opkomen. Het *Finnmark Dagblad*, de plaatselijke krant, had in zijn ochtendeditie zelfs aangekondigd hoe laat de vloek opgeheven zou worden. Wat was vooruitgang toch een schone zaak. Hoe hadden zijn voorouders het kunnen verdragen dat ze niet in de krant konden lezen dat de zon aan het einde van de winter zou terugkeren? Misschien kenden ze geen hoop?

Morgen, tussen 11.14 uur en 11.41 uur, zou Klemet weer mens worden, met een schaduw. En de dag daarop zou zijn schaduw er tweeënveertig minuten langer zijn. Als de zon eenmaal weer kwam, ging het snel.

De bergen zouden hun reliëf en hun pracht weer terugvinden. De zon zou tot diep in de dalen glippen, ingeslapen perspectieven weer tot leven wekken en de zowel lieflijke als woeste uitgestrektheid van de halfverlaten hoogvlakten in het binnenland van Lapland weer doen ontwaken.

Op dit moment was de zon niet meer dan een sprankje hoop, weerkaatsend tegen de oranje en vaalroze wolken die voorbij snel- den boven de met blauwige sneeuw bedekte bergtoppen.

Net als altijd als er iets dergelijks te gebeuren stond, dacht Klemet aan zijn oom, Nils Ante, die doorging voor een van de meest getalenteerde joikzangers van de streek. Met zijn smartelijke keelzang vertelde zijn dichtelijke oom over de wonderen en de mysteries van de wereld.

Nils Ante had Klemets hele jeugd doordrenkt met zijn onweerstaanbare joiks, betoverende verhalen die ruimschoots opwogen tegen alle boeken die de Noorse kinderen thuis lazen. Klemet had geen boeken nodig gehad. Hij had oom Nils Ante. Maar zelf had Klemet nooit kunnen zingen, en hij vond zichzelf niet goed genoeg om de natuur om zich heen in woorden te beschrijven.

‘Klemet?’

Soms, als hij zoals vandaag op patrouille was op deze onmetelijke, verlaten hoogvlakte, die de vidda werd genoemd, gunde hij zichzelf een korte nostalgische pauze. Maar dat deed hij zwijgend, overstelpt door de herinnering aan de joiks, niet in staat tot poëzie.

‘Klemet? Wil je een foto van me maken? Met die wolken op de achtergrond?’

Zijn jonge collega zwaaide met haar cameraatje, dat ze uit haar blauwe donspak had gehaald.

‘Moet dat nú?’

‘Het is niet erger dan dagdromen,’ antwoordde ze, terwijl ze hem het toestel aanreikte.

Klemet vloekte binnensmonds. Ze moest altijd overal een antwoord op hebben. Bij hem kwamen de goede antwoorden meestal te laat in hem op. Hij trok zijn wanten uit. Hij kon zich er maar beter zo snel mogelijk van afmaken. De lucht was helder en de kou des te feller. De temperatuur kwam in de buurt van de min zevenentwintig.

Nina zette haar *tsjapka* van zeehonden huid en vossenbont af en bevrijdde haar blonde haren. Ze ging schrijlings op haar sneeuwscooter zitten en schonk, met de veelkleurige wolken achter zich, haar breedste glimlach aan de lens. Ze was geen adembenemende schoonheid, maar wel gracieus en innemend, met grote, sprekende

blauwe ogen die al haar gevoelens verrieden. Klemet vond dat heel handig. De politieman nam de foto, uit principe niet helemaal goed gecentreerd. Nina was drie maanden geleden bij de rendierpolitie gekomen, maar dit was haar eerste patrouille. Tot nu toe had ze op het bureau gezeten in Kiruna, het hoofdkwartier aan de Zweedse kant, en daarna in Kautokeino, aan de Noorse kant.

Geërgerd doordat ze steeds om foto's vroeg, had Klemet expres een paar keer een vingertop voor de lens gehouden. Toen ze hem daarna het resultaat liet zien, had Nina hem elke keer met haar vriendelijke glimlach uitgelegd dat hij erop moest letten zijn vingers goed aan de zijkant te houden. Alsof hij een kind van tien was. Dat toontje, daar kon hij niet tegen. Hij had afgezien van die vingers voor de lens. Hij zou wel wat anders bedenken.

Er stond een lichte wind. Met deze kou werd dat al snel een marteling. Klemet wierp een blik op de gps-ontvanger van zijn sneeuwscooter. Zuiver uit gewoonte. Hij kende deze bergen op zijn duimpje.

‘Laten we gaan.’

Klemet stapte op zijn sneeuwscooter en ging ervandoor, gevolgd door Nina. Onder aan de heuvel volgde hij de loop van een onzichtbare, onder ijs en sneeuw bedolven beek. Om de berkentakken te ontwijken hing hij opzij, en voor alle zekerheid keek hij achterom om zich ervan te vergewissen of Nina dat ook deed. Maar hij moest toegeven dat ze haar voertuig al bijna perfect beheerste. Op die manier reden ze anderhalf uur door, van heuvel naar dal en van dal naar heuvel. Bij het naderen van de top van de Rágesvárri werd de helling steiler. Klemet ging recht op zijn scooter zitten en versnelde, nog steeds gevolgd door Nina. Twee minuten later was het stil.

Klemet zette zijn helm, die hij over zijn tsjapka heen droeg, af en haalde zijn verrekijker tevoorschijn. Staand op de treeplank van zijn sneeuwscooter, met een knie op het zadel, bekeek hij uitvoerig de omgeving, de bergkammen afturend, zoekend naar bewegende vlekken in de sneeuw. Daarna pakte hij een thermoskan en bood Nina koffie aan. Toen ze naar Klemets sneeuwscooter toe kwam lopen, zakte ze tot halverwege haar dijen weg in de poedersneeuw. Het kostte haar moeite bij hem te komen. Klemets ogen schitterden van leedvermaak, maar hij hield zijn glimlach in. Dat is voor de foto, zei hij bij zichzelf.

‘Het lijkt vrij rustig, hè?’ constateerde ze tussen twee slokken door. ‘Ja, het lijkt er wel op. Johan Henrik vertelde me dat zijn kudde zich begon te verspreiden. Zijn rendieren hebben al niet meer genoeg te eten. En als ze de rivier oversteken, wordt die stijfkop van een Aslak weer nijdig, ik ken die kerel.’

‘Aslak? Die man die in een tent woont? Denk je dat hun kuddes door elkaar gaan lopen?’

‘Volgens mij is dat al gebeurd.’

Klemets telefoon ging. De agent nam de tijd om het toestel onder de oorklep van zijn tsjapka te wurmen.

‘Rendierpolitie, met Klemet Nango,’ zei hij.

Hij luisterde een hele tijd, nog steeds met zijn kopje tussen twee handen, en reageerde af en toe, tussen twee slokken door, met een grom.

‘Oké, we zijn er over een paar uur. Of misschien morgen. En je hebt echt geen enkel spoor van hem?’

Al luisterend nam Klemet nog een slok en daarna verbrak hij de verbinding.

‘Nou, uiteindelijk zijn de rendieren van Mattis er weer als eerste vandoor gegaan. Dit was Johan Henrik. Hij zei dat hij een stuk of dertig rendieren van Mattis heeft gezien, die de weg zijn overgestoken en nu bij hem rondlopen. Laten we gaan.’

2

5.30 uur, Kautokeino

De ingang van het museum was vernield. Door de wijd openstaande dubbele deur joeg de sneeuw naar binnen. Het gebroken glas lag tussen de sneeuwvlokken, die al hard waren geworden door de ijzige wind.

De lichtbundel uit de koplampen van een sneeuwscooter, die abrupt voor het gebouw was gestopt, bescheen het tafereel.

Gehinderd door zijn dikke donspak waggelde de bestuurder naar de ingang. Hij wreef fanatiek over zijn wangen en probeerde zijn voor gevoel te verdringen.

Zijn vrouw en hij waren in het pretoeristische tijdperk in dit door het Noorse Hoge Noorden genegeerde gebied beland. Door hun fascinatie voor de Sami en hun talent in het juweliersvak was Kautokeino de plaats gebleken waar hun twee passies volop tot ont-plooiing konden komen. In de loop der jaren had hij samen met zijn vrouw langzaamaan een van de opmerkelijkste plekken van het land gebouwd. Dicht bij elkaar boven het dal troonde een tiental asymmetrische gebouwen.

Helmut greep bij de ingang een zaklantaarn van een haak en begon aan zijn heikele verkenningstocht. Zijn 'verboden stad', zoals sommigen zijn centrum hadden gedoopt, had aanvankelijk een aantal liefhebbers van alles wat Lapland betrof geschokt en de argwaan van de Samiambachtslieden gewekt. Helmut had zich erop toegelegd de Samitechnieken om zilver te bewerken te leren en was ten slotte een van de grootste experts van de streek geworden. Hij had deze kunst, die door het nomadenbestaan versnipperd was geraakt, weer zijn hoge aanzien teruggegeven door er een ambitieuze

expositieplek voor op te zetten. Op de dag dat Isak Mattis Sara, aanvoerder van de Vuorje-*siida*, een machtige Samiclan ten westen van Karasjok, hem diens eigen berkenhouten wieg had gebracht om die tentoon te stellen in het gebouw dat aan de levenswijze van de Sami was gewijd, had Helmut begrepen dat hij de strijd had gewonnen. Nu bezat hij een van de mooiste collecties van Noord-Europa.

Helmut liep door de volgende, enorme ruimte, die aan de collectie uit Centraal-Azië was gewijd. De zilveren sieraden en het aardewerk waren er nog. Alles leek in orde.

Opeens hoorde hij in de verte het geluid van voetstappen op het gebroken glas. Voetstappen die bij de ingang vandaan moesten komen. Hij bleef staan om te luisteren. De zwakke echo galmde door de zalen. Hij hield zijn adem in, spitste zijn oren. Instinctief greep Helmut een Afghaanse dolk die aan de muur hing, en hij doofde zijn zaklantaarn.

‘Helmut!’

Hij werd geroepen. Hij slaakte een zucht van opluchting.

‘Hier. In de Afghanistanzaal!’ riep hij op zijn beurt. De dolk hing hij weer terug.

Na een paar tellen zag hij een dik ingepakte gestalte verschijnen, die log vooruitkwam. Aan de bolle rondingen van het donspak herkende hij meteen de journalist.

‘Johan, jezus, wat doe jij hier?’

‘Berit belde me. Ze heeft ongeveer een halfuur geleden een scooter zien wegrijden.’

Verontrust ging Helmut verder met zijn inspectie. Alles leek er nog te zijn. Zou het raam van de toegangsdeur door een jonge dronkenlap zijn ingeslagen? Die indruk werd versterkt toen hij ten slotte in de laatste ruimte kwam, ‘de witte zaal’ vol Samikunstschaten, met de mooiste juwelen van fijnbewerkt zilver.

Toen zag Helmut de deur van het magazijn. Die stond open, met de klink eruit gerukt. Iemand had hem ontwricht. Zijn maag trok weer samen.

Algauw was het felle licht in de grote ruimte aan. Er stonden vooral genummerde kisten, opgeslagen op planken aan de muur. Midden in de ruimte stonden oude grenen tafels. Alles netjes. Mooi, mooi. Zijn blik ging naar de onderste plank. Twee kisten met

uit hoorn gesneden kamelen, gemaakt in een werkplaats in Kandahar. Mooi. Maar de plank erboven was leeg. In een flits schoot de pijn door zijn buik. Die plank hoorde niet leeg te zijn! De kist was verdwenen.

Toen de journalist het gezicht van de Duitser zag, begreep hij het.

‘Wat is er weg?’

Helmuts mond stond open, zijn blik was verbijsterd.

‘Helmut, wat is er weg?’

De directeur van het centrum keek de journalist aan, deed zijn mond dicht en slikte.

‘De trommel,’ wist hij uit te brengen.

‘O, shit!’

3

11.30 uur, Centraal-Lapland

Nina zat voorovergebogen op haar scooter en gaf vol gas. Takken van dwergberken sloegen in haar gezicht. Met gemak klom de krachtige motor de steile helling op. Door de dikke laag sneeuw was er minder reliëf en kwam ze makkelijker vooruit. Slechts een paar tellen na Klemet bereikte ze de *gumpi*, halverwege een licht glooiende heuvel in een ondiep dal. Het verbaasde haar steeds weer dat de rendierhouders midden in de winter wekenlang op die manier in hun armoedige hutten konden wonen, bij temperaturen die konden zakken tot min vijfendertig, min veertig soms, van alles afgesloten, tientallen kilometers verwijderd van het dichtstbijzijnde dorp. De wind was aangewakkerd en in die kale, verlaten bergen leek hij door niets te kunnen worden tegengehouden, al lag de hut daar onder de top wel een beetje beschut. Ze zette haar helm af, duwde haar tsjapka recht en bekeek de *gumpi* eens goed. Een combinatie van een caravan en een bouwkeet, en dan kleiner. Uit een vertind ijzeren schoorsteen kwam rook. De *gumpi* was wit en stond op grote glijijzers, waardoor hij verslept kon worden. De zijkanalen waren verstevigd met metalen platen. Hij was lelijk, maar op de toendra deed schoonheid er weinig toe.

Nina keek naar de rommel voor de hut. De sneeuwscooter van de rendierhouder, een eenvoudige werkbank om hout te hakken, met een bijl rechtop in een van de stammetjes, ijzeren en plastic jerrycans, twee metalen kisten op een scooteraanhangwagen, zo'n beetje overall eindjes nylon koord en zelfs de huid en de kop van een rendier, die voor de *gumpi* op de grond waren gegoooid. Bloed vleurde de sneeuw. Tussen kapotte vuilniszakken, waarschijnlijk opengescheurd door

een vos, lagen her en der ingewanden. Nina ging de smalle deur door, achter Klemet aan, die zonder te kloppen naar binnen stapte.

Mattis kwam traag overeind, wrijvend over zijn wangen.

‘Bores,’ groette Klemet hem.

Zoals gewoonlijk had Klemet er gebruik van gemaakt dat er op het meer nog een goede verbinding was, en had hij Mattis even gebeld om te waarschuwen dat hij eraan kwam.

Nina stapte op haar beurt naar voren en boog voorover naar Mattis.

‘Dag, ik ben Nina Nansen. Ik ben net begonnen bij de rendierpolitie, in patrouille P9 met Klemet.’

Mattis stak haar zijn vettige hand toe, die Nina glimlachend schudde.

De jonge agente keek om zich heen, onder de indruk van de rotzooi en de smerigheid. De inrichting was spartaans. Links hingen in de lengterichting een paar planken boordevol flessen met gekleurde vloeistof, conservenblikken en dingen aan spijkers, leren riemen en traditionele messen. Eigenlijk, dacht Nina, waren die planken betrekkelijk netjes. Die spullen waren vast belangrijk voor de herder. Verder stond er een stapelbed.

Rechts stonden een kachel en een opbergbank. Tussen het bed en de bank stond een lange, smalle tafel. Het bovenbed lag vol plastic tassen waar kleren en blikken met levensmiddelen uit puilden. Touwen, dekens, een scooterpak, een dikke pelsjas van rendierhuid, diverse wanten, een tsjapka: één smerige, door elkaar slingerende bende. Mattis lag op het onderbed, half in een dikke slaapzak boven op rendierhuiden. Over de slaapzak heen lagen verschillende gescheurde dekens met etens- en vetvlekken.

Op het kacheltje stond een grote pan zachtjes te pruttelen. Bij zijn voeten nog een pan, vol sneeuw die stond te smelten.

Aan een lijn die dwars door de gumpi was gespannen, hingen twee laarsjes van rendierhuid te drogen, evenals diverse paren sokken waarvan het twijfelachtig was hoe schoon ze waren, en twee lappen rendiervel waarvan de haren waren verwijderd. Twee paar zware winterschoenen staken onder de planken aan de muur uit.

Nina keek met grote ogen de eenvoudige gumpi rond. Ze had foto’s willen nemen, maar durfde niet. Het was smerig, weerzinwek-

kend. En fascinerend. Ze beseftte dat ze in een onbekende wereld terecht was gekomen. Dit ging haar begrip te boven. Hoe kon het dat er in Noorwegen mensen zo leefden? In haar eigen land? Het deed haar denken aan een reportage die ze op tv had gezien, over een zigeunerkamp in Roemenië. Het enige wat ontbrak waren de halfnaakte kinderen. Tegelijkertijd voelde Nina zich opgelaten. Ze wist niet zo goed waarom. Klemet leek zich op zijn gemak te voelen. Maar hij kwam uit deze contreien. Hij kende dit. Dit was dus ook een kant van het Scandinavische koninkrijk. Klemet had haar uitgelegd dat Mattis hier niet permanent woonde. Maar toch! Dit, in Noorwegen? In Nina's dorp, in het zuiden van Noorwegen, hadden de vissers bij het water hutten die nauwelijks groter waren dan deze. Ze legden er hun boten en hun netten in. Toen Nina klein was ging ze zich er weleens verstoppen om te kijken naar de grote vissersboten die bij het dorp aanmeerden en waar ze van haar moeder niet bij in de buurt mocht komen. Die mannen brengen de zonde mee, zei haar moeder altijd. Haar moeder zag overal de zonde.

Maar in de vissershutten heerste niet zo'n armoede. In deze gumpi trouwens ook niet, bedacht Nina na een paar tellen. Deze gumpi ademde ontreddeering.

Haar moeder had wel geweten hoe ze voor deze arme ziel had moeten zorgen. Zij wist altijd welke beslissing ze moest nemen, wat goed was en wat slecht. Ze vroeg zich af of Klemet er ook op die manier over nadacht, of dat haar collega er ongevoelig voor was geworden. Of dat hij vond dat dit soort omstandigheden hier normaal waren.

Mattis keek hen beiden onzeker aan. Zijn blik was ontwijkend.

'Nou, je liet me wel schrikken, daarnet aan de telefoon,' zei de rendierhouder tegen Klemet, die tegenover hem op de bank ging zitten. 'Toen je belde, zei je "politie". Ik schoot gelijk in de stress. Je had ook rendierpolitie kunnen zeggen.'

Klemet lachte, terwijl hij een paar kopjes uit zijn rugzak haalde.

'Echt, man,' ging Mattis door. 'Als de politie belt weet je nooit wat voor gezeik je boven het hoofd hangt. Maar bij de rendierpolitie weet je tenminste dat het nooit heel ernstig is. Toch, Klemet?'

Klemet leek tevreden met zijn actie. Hij trok een plastic fles met een heldere vloeistof erin tevoorschijn.

‘Hé, hé,’ riep Mattis uit. ‘Dat kun je me niet aandoen!’

‘Nee, ditmaal is het water,’ verzekerde Klemet hem.

Mattis ontspande. Hij deed zijn armen wijd naar Nina en begon te zingen, een smartelijk, hakkelig lied, af en toe vanuit zijn keel, waar Nina niets van verstond. Het was vast een welkomstjoik. Klemet luisterde glimlachend.

Nina ging op een punt van de bank zitten, die ook met allerlei vlekken was besmeurd.

‘Voordat je gaat zitten, kun je wel even de pan pakken die op de kachel staat,’ zei Mattis.

Nina keek hem vuil aan. De ander had geen aanstalten gemaakt om op te staan.

‘Natuurlijk,’ zei ze glimlachend. ‘Je ziet er zo moe uit. Dat was mooi, wat je zong.’

Nina zag dat Mattis tekenen van dronkenschap vertoonde. Ze hield er niet van om mensen in die staat te zien. Dan voelde ze zich slecht op haar gemak. Ze zette haar tsjapka af, zocht een enigszins schoon plekje om hem neer te leggen, stond daarna bevallig op, pakte de pan en zette die op tafel. Zonder te wachten prikte Mattis er met zijn vork in en haalde er een stuk vlees uit, dat hij begon op te eten, waarbij de jus op de slaapzak droop waar hij zich maar nauwelijks uit had gewurmd.

‘Ik heb een oom die ook joikzanger was,’ zei Klemet.

‘O ja, dat is waar, en jouw oom Nils Ante was een goeie joiker.’

‘Hij kon zo ter plekke, waar je bij was, een lied improviseren om te vertellen over een plaats, een persoon of iets wat hij gezien had en wat hem had geraakt. Zelfs als hij praatte had hij een stem die een beetje sleepte. Ik zag altijd dat zijn ogen begonnen te glinsteren als hij ging zingen.’

‘En wat doet je oom tegenwoordig?’

‘Hij is oud. Hij zingt niet meer.’

Klemet prikte op zijn beurt met een mes in de pan en kreeg een stuk te pakken, dat hij in zijn gamel legde. Nina liet hem zijn gang gaan. Hij was eraan gewend met rendierhouders om te gaan. Je moest altijd de tijd voor ze nemen, had Klemet tegen haar gezegd. Ze vroeg zich af of Mattis wel echt zomaar een rendier mocht slachten.

Klemet boog zich alweer over de pan en had duidelijk weinig haast om het gesprek te beginnen. Hij zag een schenkel.

‘Mag ik?’ vroeg hij aan Mattis.

De ander maakte een beweging met zijn kin en haalde een pakje tabak tevoorschijn.

Juist toen Klemet aanstalten maakte om de rendierschenkel met een klap van een dolkheft stuk te slaan, ging zijn mobiele telefoon.

‘Verdomme!’ mopperde hij. Hij keek even naar het dunne bot, alsof hij er een antwoord van verwachtte. Er bungelden maar een paar stukjes vlees aan, gekookt in het gezouten water. Met een frons keerde hij zich naar Mattis. De Sami was net klaar met het rollen van zijn sjekkie. Bouillon glom op zijn kin. In zijn baard was een sliertje vlees blijven hangen. Klemet trok een grijns, met het bot en de dolk nog steeds in zijn hand. Tussen twee belsignalen door was er alleen maar de waanzinnige Siberische wind te horen, die Finnmark al twee dagen in zijn ijzige greep hield. Alsof dertig graden onder nul niet genoeg was.

Mattis maakte van de gelegenheid gebruik om een drieliterfles onder zijn bed vandaan te trekken. Hij zette hem op tafel en schonk zijn kopje vol.

De telefoon ging nog steeds. Zelfs midden op de vidda was er soms genoeg netwerkdekking om hen te bereiken.

Ineens hield de telefoon op met bellen. Klemet keek op het schermpje. Hij zei niets. Nina keek hem nadrukkelijk aan. Ten slotte overhandigde haar collega haar het toestel. Nina las de naam.

‘Ik bel later wel terug,’ zei Klemet alleen maar.

Klaarblijkelijk werden de rendierhouders heel snel nerveus en ongeduldig als er kuddes door elkaar gingen lopen.

Mattis schoof de fles naar Klemet.

‘Nee, dank je.’

Hij keek Nina aan, die nee schudde en met een glimlach bedankte. Mattis dronk de helft van zijn kopje leeg en kneep in een grimas zijn ogen tot spleetjes.

Klemet pakte de schenkel weer en brak hem met één klap. Hij reikte hem Nina aan. Op het gezicht van de jonge vrouw was geen glimlach meer te bekennen. Ze had het zich gemakkelijk gemaakt, lag half onderuit op de bank en had haar donspak wijd opengeritst.

Er heerste een bijna acceptabele temperatuur in de gumpi.

‘Wil je?’

‘Nee,’ antwoordde ze kortaf. Ze voelde dat ze uiteindelijk niet aan Klemets lievelingsgrap zou ontkomen.

Hij bracht het bot langzaam naar zijn mond en zoog er luidruchtig een portie merg uit, terwijl hij haar strak aankeek. Met de achterkant van zijn mouw veegde hij zijn mond af. Hij knipoogde naar Mattis en wendde zich met pretogen tot Nina.

‘Weet je dat dit de viagra van de Sami is?’

Onzeker keek Mattis van de ene naar de andere agent, totdat Klemet in lachen uitbarstte.

Nina keek hem aan. Ja, dacht ze, tijdens de vier dagen patrouille had ze dat al minstens twee keer uit zijn mond gehoord.

Nu lachte Mattis ook, waarbij hij een tandeloze mond liet zien, met een krankzinnige lach die Nina verraste. Op zijn beurt pakte hij de mergpijp en hij zoog er gulzig aan.

‘Hé, viagra van de Sami!’

Hij lachte zonder nog te kunnen ophouden, zijn mond wijd open, zijn tandstompjes bloot. Stukjes vlees sprongen uit zijn mond. Nina vroeg zich af wat ze daar deed, maar ze liet er niets van merken. Ze wist dat Klemet haar een beetje uitprobeerde, en ze hoopte dat hij zou weten waar de grenzen lagen. In dit wereldje van rendierhouders voelde ze zich nog te veel een groentje om Mattis te zeggen wat ze ervan vond.

De rendierhouder hield Nina op zijn beurt het druipende bot voor, terwijl het kwijl uit zijn mondhoek liep.

‘Kom op, kom op, viagra van de Sami!’

En hij barstte opnieuw in lachen uit, met een snelle blik op Klemet. Daarna zette hij een nieuwe joik in, waarbij hij de effecten met zijn hand kracht bijzette, met zijn ogen strak op Nina gericht, ook al leek hij haar niet echt te zien. Klemet leek zich om de situatie te vermaken. Hij veegde zijn ooghoeken af en keek glimlachend naar Mattis.

Nina, die nog steeds op de punt van de bank zat, had haar knieën tot onder haar kin opgetrokken en haar armen om haar benen geslagen. Met een donspak aan lag dat niet voor de hand. Het was haar mokhouding. Ze baalde, maar uit diplomatie schonk ze de

rendierhouder beleefd een afwijzende glimlach. Blijkbaar zagen ze hier niet vaak een vrouw.

‘Nou, ik voel me in topvorm,’ hield Klemet vol, met een ondeugende blik naar Nina. En Mattis begon weer dijenkletsend te lachen.

‘Hé, ze is ook wel knap, hè?’ hikte de rendierhouder.

Klemet ging ineens rechtop zitten en schepte zichzelf een grote lepel bouillon in. Toen Mattis zag dat hij weer serieus was, hield hij abrupt op met lachen. Nina was weer gewoon gaan zitten om zichzelf koffie in te schenken, aangezien ze geen rendierbouillon wilde. Mattis begluurde haar vanuit zijn ooghoeken en loerde indringend naar de jonge vrouw en naar haar donkerblauwe trui, die grofweg de vorm van haar borsten volgde. Daarna keek hij snel naar Klemet en sloeg zijn ogen neer.

Nina voelde zich niet erg op haar gemak. Deze rendierhouder met zijn broeierige blik boezemde haar afkeer in, ook al wist ze dat ze vooral medelijden met hem moest hebben.

‘Goed, Mattis, je rendieren zijn de weg overgestoken. Weet je dat ze bij Johan Henrik zijn? Hij heeft ons gebeld.’

Mattis werd verrast door Klemets plotselinge verandering. Hij keek hem zenuwachtig aan, en daarna Nina, waarbij zijn blik van haar gezicht naar haar borsten gleed.

‘O ja?’ deed hij onschuldig. Hij wreef in zijn nek en wierp Klemet een schuine blik toe.

De telefoon ging opnieuw. Zonder zijn ogen van Mattis af te wenden pakte Klemet het toestel. De verbinding werd nu nog sneller verbroken. Ditmaal zag hij op het scherm dat het het bureau in Kautokeino was. Daar moesten ze ook maar wachten.

‘Nou?’ ging Klemet verder.

Nina keek naar de rendierhouder. Hij had hoge jukbeenderen en een wijkende kin, een gegroefd gezicht en een voor een Sami nogal volle baard. Als hij begon te praten, gaf hij de indruk eerst een grimas te trekken, met samengeknepen ogen en zijn onderlip over zijn bovenlip, en vervolgens zijn ogen en mond wijd open te sperren. Ondanks het gevoel van onbehagen dat deze man bij haar opwekte, was Nina behoorlijk gefascineerd. Ze had nog nooit zo iemand ontmoet. In haar dorpje in het zuiden, aan een fjord, tweeduizend kilometer hiervandaan, zag je geen mensen zoals hij. Dat bestond niet.

‘Tja, weet ik veel.’

Klemet opende zijn tas en haalde er een stel stafkaarten met een schaal van 1:50.000 uit. Hij duwde de pan en de sperziebonenblikjes vol peuken opzij. Mattis maakte van de gelegenheid gebruik om de rest van zijn kopje leeg te drinken, weer met een grimas, en het daarna meteen weer tot de rand toe vol te schenken.

‘Kijk, we zijn hier. Dat is de rivier, daar is het meer waarover je voor de seizoenstrek naar het noorden gaat. Op dit moment heeft Johan Henrik zijn rendieren daar en daar, in de bossen.’

‘O ja?’ zei Mattis met een gaap.

‘En die van jou zijn via de rivier overgestoken.’

‘De rivier ...’

Hij grinnikte, hikte en werd toen weer serieus.

‘Ja, maar ja, dat komt doordat mijn rendieren niet snappen hoe die lijnen lopen.’

‘Mattis, je weet heel goed wat ik bedoel. Jouw rendieren mogen niet aan die kant van de rivier komen. Je weet heus wel dat het dit voorjaar weer gesodemierter wordt als Johan Henrik en jij jullie rendieren uit elkaar moeten halen. Dan krijgen jullie net als anders weer ruzie. Je weet best hoeveel werk het is om die rendieren uit te zoeken.’

‘En is het dan misschien geen werk om je kudde in de gaten te houden als je midden in de winter helemaal alleen op de toendra bent?’

‘Tot waar loopt jouw wintergraasgebied?’ vroeg Nina.

De jonge agente had alleen nog maar een theoretisch beeld van de rendierhouderij, snel opgedaan tijdens haar opleiding in Kiruna. Als kind had ze vaak op de paar schapen gelet die haar moeder hield. Meer voor de lol trouwens, want die schapen letten daar achter in het fjord wel op zichzelf. Waar zij vandaan kwam was herder zijn geen beroep, op zijn hoogst een tijdverdrijf. Dat iemand zijn nacht in de ijzige rukwinden moest doorbrengen om op rendieren te letten, leek haar onvoorstelbaar. Om het te begrijpen had ze concrete, meetbare gegevens nodig.

Mattis gaapte nogmaals, wreef in zijn ogen en dronk een slok brandewijn. Hij negeerde Nina’s vraag.

‘Waarom mekkert hij zo, die Johan Henrik,’ zei hij met een blik op

Klemet. ‘Hij hoeft zijn rendieren alleen maar naar de heuvel terug te drijven. Hij heeft personeel.’

‘Mattis,’ zei Nina, ‘ik vroeg tot waar jouw graasgebied loopt.’

De jonge vrouw had het heel rustig gezegd. Ze kon zich niet voorstellen dat Mattis haar vraag expres negeerde.

‘Ja, hij heeft personeel,’ antwoordde Klemet. ‘Maar je zit evengoed op zijn terrein. Zo is het nou eenmaal. Jij bent verantwoordelijk voor jouw kudde.’

‘Nou en, ik heb die grenzen niet getrokken. Dat hebben die waardeloze ambtenaren van de Dienst Rendierbeheer gedaan, met hun mooie kleurpotloden en hun keurig rechte linialen, in hun lekker warme kantoren.’

Hij nam een slok, ditmaal zonder te knipperen. Hij was geïrriteerd.

‘En ik ben bijna de hele nacht bezig geweest om op die kudde te letten. Denk je dat dat leuk is?’

‘Mattis, kun je me alsjeblieft laten zien tot waar jouw graasgebied loopt?’

Nina hield een vriendelijke stem.

‘Heb je niemand om je te helpen?’ ging Klemet verder.

‘Om me te helpen? Wie dan?’

‘Aslak helpt je toch weleens?’

‘Nou, deze keer niet. Het is voor iedereen een rotwinter geweest. Waarschijnlijk zit hij nog te kniezen. En bovendien hebben de rendieren niet genoeg te eten. Ze kunnen het ijs niet breken om bij het korstmos te komen. En ik ben het ook zat. En ik heb geen geld om droogvoer voor ze te kopen. Dus gaan mijn rendieren naar de plek waar eten is. Ze zoeken het in het mos op de boomstronken, in de bossen. Wat kan ik daaraan doen?’

Hij nam een nog grotere slok.

‘Maar ik ga zo wel kijken.’

Hij dronk het kopje leeg. Gaapte langdurig.

‘En wil het dametje dat ik haar de toekomst voorspel?’

‘Het dametje had graag gewild dat je haar de grenzen van je graasgebied aanwijst.’

‘Dat vertelt Klemet je wel. Geen toekomst dus? Oké, dan ga ik slapen.’

En zonder verder nog iets te zeggen draaide hij zich om in zijn slaapzak.

KleMET rolde met zijn ogen en gebaarde naar Nina dat ze vertrokken.

Eenmaal buiten wierp KleMET een blik op Mattis' scooter, hij voelde aan de motor en observeerde het voertuig even.

'KleMET, waarom gaf Mattis me geen antwoord?'

'Ach, weet je, het is hier een beetje een machowereld. Ze zijn er niet aan gewend om hartje winter vrouwen op de toendra te zien, en zeker niet in uniform. Ze weten niet zo goed hoe ze daarmee om moeten gaan.'

'Hm. En jij weet dat natuurlijk wel?'

'Wat bedoel je?'

'Niks, niks. En die grenzen van zijn graasgebied? Je vriend zei dat jij ze me zou laten zien.'

Het begon weer te sneeuwen, maar ondanks de kou vouwde KleMET op het zadel van zijn scooter de kaart open en wees Nina het graasgebied aan.

'Maar als hij op dit ogenblik een bos nodig heeft, zou hij zijn kudde naar het noordwesten kunnen drijven, daar is een veel groter bos en het is midden in zijn eigen gebied, ver weg van Johan Henrik.'

'Ja, misschien. Misschien zijn ze daar al geweest. En misschien is het grootste deel van zijn kudde daar nog steeds. We kunnen gaan kijken, als je wilt,' zei KleMET. 'En dan gaan we daarna bij Johan Henrik langs.'

Ze klommen op hun scooters. Een paar minuten later stopte KleMET midden op het meer. Hij wist dat zijn telefoon op die plek bereik had. Het eerste berichtje was van Johan Henrik. Hij leek geërgerd. Het tweede berichtje, van het bureau in Kautokeino, was nog korter. Patrouille P9 moest onverwijld terugkomen. Johan Henrik zou nog even moeten wachten.